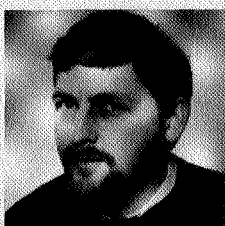

Het belang van gemeentelijk beleid

Jenne Holman

Bodemsaneringen in het kader van de Interimwet bodemsanering zijn zaken waarmee ook gemeenteraadsleden regelmatig te maken krijgen, maar waar ze in de besluitvorming behoorlijk ver van af staan. De beslissingsbevoegdheid ligt in eerste instantie bij provincie en rijk. Als raadslid van de gemeente Emmen heeft Jenne Holman (PvdA) de afgelopen vier jaren diverse saneringen behandeld. In dit artikel vertelt Holman zelf over zijn bemoeienissen met bodemsanering.

In de gemeenteraad heb ik steeds de indruk gehad pas in de laatste fase, daar waar het gaat om het beschikbaar stellen van het gemeentelijk financieel aandeel, er bij betrokken te worden. Volgens mij is in Drente voor wat betreft de bodemsaneringsproblematiek een goed beleid opgezet. Bij de uitvoering van het beleid heeft de provincie tevens gekozen voor een systeem van onderzoeksteams. In zo'n onderzoeksteam zitten ambtenaren van provincie, gemeente(n), milieu-inspectie en (zo nodig) zuiveringsschap, waterleidingmaatschappij, waterschap en soms een vertegenwoordiger vanuit de bevolking. Een onderzoeksteam adviseert bij de besluitvorming en deze werkwijze met de aldus ingebrachte deskundigheid waarborgt een zo goed mogelijk aanpak van de saneringsproblematiek.

Eigen beleid

Welke invloed kun je nu als raadslid nog uitoefenen op beleidspunten binnen het saneringsbeleid, waarvan je vindt dat die niet voldoende of ontoereikend zijn? Op het eerste gezicht zou je zeggen: weinig. Toch zijn er wel enkele mogelijkheden. Provincie en rijk zien bij bodemsaneringen de gemeente als adviserend orgaan en op die wijze kan een gemeente invloed uitoefenen. Eén manier is het voorstellen van wijzigingen in het jaarlijks ontwerp-saneringsprogramma van de provincie.

Een andere manier is, als gemeente zelf een beleid uit stippelen en dit kenbaar maken aan provincie en rijk. Je geeft hiermee aan, dat men

in het vervolg bij saneringen rekening dient te houden met dat gemeentelijke beleid. Het moet tevens dienen als richtsnoer voor de gemeentelijke ambtenaren, die zitting hebben in de al eerder genoemde onderzoeksteams. Van deze laatste mogelijkheid – het maken van een eigen gemeentelijk beleid – heb ik gebruik gemaakt. Via een initiatiefvoorstel heb ik, mede namens mijn fractie, aan de raad van Emmen gevraagd een uitspraak te doen over het te voeren beleid met betrekking tot het zogenoemde 'leeflaagprincipe'.

Leeflaagprincipe

Met een leeflaag wordt bedoeld het aanbrengen van een schone laag grond van tenminste 1

NIETBETREDEN
VERONTREINIGDE
GROND

Woningbouw op voormalig bedrijfsterein Zondervan, Sneek.

meter op een verontreinigde lokatie, om zodoende bepaalde gebruiksbeperkingen op te heffen (zoals woningbouw). Daarnaast worden beheersmaatregelen getroffen. De lokatie wordt dus niet echt gesaneerd. Deze relatief goedkope techniek wordt meestal gebruikt om technische of financiële redenen. Zowel de Interimwet bodemsanering als het provinciaal bodemsaneringsprogramma geeft in principe de voorkeur aan saneringsmethoden die resulteren in een multifunktionele bodem. Beide geven echter in bepaalde gevallen ook de mogelijkheid gebruik te maken van het leeflaagprincipe.

In een antwoord van het Ministerie van VROM op de vraag van het college van B en W van Amsterdam hoe de minister (toen nog Nijpels) denkt over het gebruik van leeflagen, geeft de minister duidelijk aan dat een multifunktionele bodem de hoogste prioriteit heeft. Nijpels schrijft: *'Indien in het kader van de Interimwet bodemsanering wordt besloten tot het gebruik van een leeflaag en u nadien van mening bent dat de (...) getroffen saneringsmaatregelen nog te veel gebruiksbeperkingen betekenen en dat een verdergaand gebruik gewenst is, wil ik u wijzen op het volgende. De eventuele meerkosten van de door dit verdergaande gebruik noodzakelijke maatregelen komen niet voor een bijdrage op basis van de Interimwet in aanmerking.'*

Uit dit citaat blijkt duidelijk waar de minister de prioriteit legt. Toch kiezen veel gemeenten voor een leeflaag, omdat het op dit moment een goedkopere oplossing is. Overigens kost een leeflaag ook geld, waarbij nog de (onbekende)

toekomstige kosten voor regelmatige controle en voorzieningen voor het omringende milieu komen.

Principieel

Het gebruik van een leeflaag ontstaat meestal op verzoek van lagere overheden en wordt dus niet via de wet opgelegd. Naar mijn mening moet je hier kiezen voor een principiële oplossing. Niet de opstelling kiezen van: *'die dan leeft, die dan zorgt'*. Om voor de gemeente Emmen hier op voorhand al een mening over te vormen, ben ik met het voorstel gekomen waarin een beleid wordt uitgezet over het leeflaagprincipe als saneringstechniek. Uitgangspunt van het bodemsaneringsbeleid van de gemeente Emmen is het multifunctionaliteitsbeginsel uit principiële overwegingen. In zo'n beleid past het leeflaagprincipe niet en uit dien hoofde moeten bodemsaneringsmaatregelen worden gericht op een definitieve oplossing. Hieraan zijn – ook financiële – consequenties verbonden die zullen moeten worden aanvaard.

Een voorbehoud in mijn voorstel heb ik gemaakt voor saneringen van lokaties die verontreinigd zijn met mobiele stoffen (zoals asbest). Bij het saneren van dergelijke lokaties kunnen namelijk grote risico's ontstaan voor de volksgezondheid. Onderzoekingen in Amerika hebben uitgewezen, dat dergelijke stoffen voorlopig beter ongemoeid kunnen worden gelaten. Het beleidsvoorstel gaat er verder vanuit, dat indien niet dadelijk een techniek voorhanden is, die een

totale oplossing kan bewerkstelligen, als uitgangspunt hoort te dienen *'the best technical means'*.

Een schone gemeente

Ik wilde met dit voorstel bereiken, dat:

- duidelijk wordt wat het beleid van de gemeente is in haar adviserende rol ten opzichte van de provincie;
- wordt aangegeven dat de gemeente Emmen een schone gemeente wil zijn en blijven;
- een discussie op gang wordt gebracht, zowel op provinciaal als op landelijk niveau;
- een signaal wordt gegeven richting provincie en rijk, in de hoop dat definitief zal worden gekozen voor het multifunctionaliteitsbeginsel.

Het voorstel is, na aanvankelijke scepsis en de nodige discussie, door alle partijen in de raad aangenomen. Dit raadsbesluit is in juni 1989 genomen en niet voorgedragen voor vernietiging, dus ga ik er vanuit dat provincie en rijk het met de opvattingen van de gemeente Emmen eens zijn. Niets staat andere gemeenten in de weg om ook een dergelijke beleid te gaan voeren. Ik ben van mening, dat de economische welvaart, waarin we nu zitten, mede is gerealiseerd ten koste van ons leefmilieu. Dan vind ik het niet meer dan normaal, dat wanneer dit leefmilieu moet worden verbeterd, daar vanuit die welvaart naar draagkracht aan wordt bijgedragen. Dan maar wat minder hoge winsten en wensen.

Hinderwet biedt gemeenten mogelijkheden

Hoewel de provincies met de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma belast zijn, bestaan er voor de gemeentelijke overheid toch mogelijkheden een actievere rol op dit gebied te spelen. Op initiatief van de Hoofdinspectie in Leidschendam hebben de Regionale Inspekties voor de Milieuhygiëne in mei 1989 aan alle gemeenten hierover een brief geschreven. De Inspectie vraagt daarin om toepassing van de Hinderwet naast de Afvalstoffenwet en de Grondwaterbeschermingsverordening. Er wordt een aantal voorschriften opgesomd, dat gemeenten in Hinderwetvergunning kunnen opnemen. Het doel is te komen tot een betere bescherming van het milieu.

Volgens de Inspectie kunnen de volgende voorschriften in een Hinderwetvergunning worden opgenomen (in verkorte vorm weergegeven):

- a binnen vier maanden na het van kracht worden van de beschikking dient de bodem inclusief het grondwater van de inrichting te worden onderzocht;
- b dit onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de zogenaamde Opzet Standaard Indikatief Bodemonderzoek, volgens het VNG-model (1986) en dient te voldoen aan de eisen die zijn neergelegd in het rapport Voorlopige Praktijkrichtlijnen (Ministerie van VROM, 1986);
- c er kunnen aan het onderzoek nadere eisen worden gesteld door bijvoorbeeld de directeur gemeentewerken (oa. voor het plaatsen van peilbuizen);
- d de resultaten van het onderzoek dienen binnen vijf maanden na het van kracht worden van de beschikking te worden overlegd aan het bevoegd gezag;
- e op plaatsen, aan te geven door het bevoegd gezag, dienen peilbuizen voorzien van een filter te worden geplaatst, waarbij de filters reiken tot 1 meter onder de jaarlijks laagst optredende grondwaterstand. De peilbuizen dienen afgewerkt te zijn en te allen tijde bereikbaar te zijn voor het nemen van monsters;
- f om de deugdelijkheid van voorzieningen en het naleven van voorschriften te kunnen controleren dient de vergunninghouder na een daartoe strekkend verzoek van het bevoegd gezag een herhaling van het indikatieve onderzoek zoals bedoeld in voorschrift a uit te voeren. Indien één of meer permanente monsternamen/peilbuizen zijn geplaatst kan

door het bevoegd gezag een analyse van een monster afkomstig uit deze monsternamen/peilbuizen van de vergunninghouder worden verlangd.

Voorschriften met een meer algemeen karakter met betrekking tot de bescherming van de bodem:

- g indien verontreiniging van de bodem en/of het grondwater met stoffen, anders dan tengevolge van een ongewoon voorval in de zin van artikel 22 Wet bodembescherming (Stb. 1986, 374), optreedt of, gerekend vanaf het moment waarop de beschikking onherroepelijk is geworden, is opgetreden dan wel wordt vermoed, moet degene die de inrichting drijft deze verontreiniging terstond melden aan het bevoegd gezag;
 - h direct na een dergelijke melding dient de bodem en/of het grondwater van de inrichting te worden onderzocht. De resultaten hiervan dienen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk drie maanden daarna te worden overlegd aan het bevoegd gezag;
 - i bij verontreiniging van de bodem en/of het grondwater dient de oorzaak van de verontreiniging zo spoedig mogelijk te worden weggenomen en dient de verontreinigde bodem en/of het verontreinigde grondwater overeenkomstig de aanwijzing van het bevoegd gezag door vergunninghouder te worden verwijderd of behandeld;
 - j ook kan het bevoegd gezag voorschrijven dat voorzieningen dienen te zijn aangebracht binnen een aantal (per geval vast te stellen) maanden na het van kracht worden van de vergunning. Bij een nag op te richten inrichting moeten de bodembeschermende voorzieningen uiteraard zijn aangebracht voordat de inrichting in gebruik genomen wordt. (afkomstig uit: brief van de Inspectie Milieuhygiëne, Leidschendam, dd. 5 april 1989)
- Een aantal gemeenten, waaronder het Drense Hooogeveen, heeft onmiddellijk besloten van deze suggestie gebruik te maken. Bij veel gemeenten is de brief echter slechts voor kennisgeving aangenomen en heeft men er niets mee gedaan. Een onbegrijpelijke zaak, dat veel gemeentebesturen en -raadsleden zich blijkbaar niet interesseren voor concrete wettelijke mogelijkheden die zich richten op preventie en milieuverontreiniging tegen gaan. Het is te hopen dat elke gemeente zo snel mogelijk de Hinderwet hiervoor gaat toepassen.

Cobie Ensink

NIET BETREDEN
VERONTREINIGDE
GROND